

„POTŘEBUJEME NOVINÁŘE, KTEŘÍ ZAČNOU DĚLAT VĚCI JINAK“ říká v rozhovoru pro Lidové noviny filozof Ladislav Hejdánek

O českém politickém divadélku, kvalitě diskusních pořadů a vyčpělosti křesťanství hovořily LN s profesorem filozofie na Evangelické teologické fakultě v Praze **Ladislavem Hejdánkem**.

LN: V čem vidí filozof ostrůvky naděje v přechodné době mezi Klausem a Zemanem?

Především se mi nezdá, že naše doba je doba mezi Klausem a Zemanem. Klaus a Zeman jsou naprosto okrajové záležitosti, divadélko, malá česká scéna. Jsou mnohem vážnější věci.

LN: Například?

Například jsme teď byli v situaci, kdy mohla a stále ještě může vypuknout velká krize na Předním východě. Jsme stále v těžké ekologické krizi, nevíme, co z toho bude, jde tady o celé lidstvo. Pro mě jako pro filozofa je rozhodující, že tady je vyčpělé křesťanství, to znamená vyčpělá Evropa, která se sjednocuje, ale nemá žádnou ideu. Pro mě je ovšem důležité, aby svou ideu měla a já sám se chci vracet ke zdrojům a kořenům. Vidím ale, že se o tyto věci téměř nikdo nestará. Dokonce někteří najdou útěchu – velmi falešnou a slaboduchou – v tom, že náš hokejový celek vyhraje zlatou medaili. Co se to děje? Ptal jste se ovšem na ostrůvky naděje. Takovým ostrůvkem může být každý, kdo se nepoddá této absurdní upadlé formě reagování na svět a kdo chce trochu lépe poznat, co se to s námi se všemi děje. Nejen s naší zemí, ale s celou Evropou a celým světem. Ty ostrůvky, to jsou jednotlivci. Bude ovšem trvat delší dobu, než bude někdo schopen oslovit více lidí. Na většinu nedokážu ani pomyslet. Kdo oslovuje většinu, dělá to většinou podbízivým ideologickým způsobem.

LN: Znáte někoho, kdo dnes silně oslovuje, aniž by se podbízel?

Vynikající jednotlivce tohoto druhu asi nemáme. Patří to ale do oboru některých profesí – teologů, filozofů, spisovatelů. Bylo by ovšem zajímavé zjistit, proč mediální prostředky nevěnují pozornost lidem, kteří reflektují do hloubky. My máme pořád zavedené takové hrátky, že když o něco jde, zavolají se politici a ti se pak prdčírují v televizi. Proč nemáme pořady, kde se k událostem vyslovují komentátoři, nejlepší novináři a spisovatelé, kteří k jednotlivým tématům mají co říct?

LN: Komu by měla média věnovat pozornost? Kdo reflektuje do hloubky?

Řekněme Erazim Kohák. O jeho věci, které jsou čtivé, ovšem nemají noviny zájem. Možná proto, že neukazuje katastrofy, co já vím. Jsem sice Kohákem trochu zklamán, protože jsem očekával, že tady bude demonstrovat, co to je dobrá filozofie, která existuje v Americe, ale on se dal na takové přištipkaření, něco na způsob Rádla první republiky, nicméně dělá filozofii pro lidi. Mluví o vážných věcech, ale říká to tak jednoduše, jak je to jen možno, aby to každý člověk bral. Není však zájem.

Místo toho je tendence nechat v médiích promlouvat lidi, u nichž nevíte, co si vlastně myslí – třeba Emanuela Mandlera, Bohumila Doležala a tak dál. V jejich případě si můžete vybrat, tam jsou chytré nápady, hloupé nápady, ale celkově nevíte, kam vlastně míří.

Zdá se mi prostě, že nikdo u nás nemá zájem dělat intelektuální diskuse nad situací kultury, mediálního světa – ale aby ti lidé nebyli z médií – nebo třeba nad základním problémem mravnosti.

LN: A co říkáte pořadům Antonína Přídala?

Ano, jsou tu Přidalovy pořady, je tu pořad Sněží, kde se občas objeví zajímavé koncepty. Je to ale nahodilé, velmi často je to takové blablbla, nic moc. Jiné to je třeba v Německu, Anglii a zejména ve Francii. Tam jsou v pozdních večerních hodinách pořady, kde nejrůznější lidé mají možnost spolu diskutovat, skáčou si třeba do řeči, je to neobyčejně poutavé. Tady ale podobný pořad není. Nikdo nemá slušnou koncepci, jak tohle dělat.

LN: Jak byste si takovou koncepci představoval?

Nevedla se například před veřejností žádná vážná diskuse o tom, co je to věda, jestli je, nebo není důležitá pro život veřejnosti a jestli dostává dost peněz k tomu, aby tady vůbec mohla existovat. Jak vypadá situace univerzit? To jsou skandální poměry. Víím, o čem mluvím. Potřebujeme zkrátka novináře, kteří to začnou dělat jinak.

LN: Přestože byste raději viděl diskutovat v médiích jiné lidi než politiky, budou to zřejmě právě politikové, kdo vtiskne tvář české společnosti posledních let 20. století. Blíží se přitom volby. Máte tip, jak dopadnou?

Myslím, že to nebude velký rozdíl od situace, jaká tady je, možná se to přesune trošku doleva, ale pochybuju, že by sociální demokrati měli tolik hlasů, aby mohli vládnout sami. Připadá mi dokonce nepravděpodobné, že by mohli vládnout jen s KDU-ČSL, protože i to by pořád nestačilo. Lidovci si to zřejmě uvědomují, proto říkají, že s ČSSD do koalice nepůjdou. Bude zmatek.

LN: Jaké šance dáváte Unii svobody?

Ta je pro mě velkým překvapením. Vydělává ale na tom, že lidi s troškou naivity přehlížejí, že ji reprezentují staré postavy. Jinak zatím nic nepředvedli. Těžko říct, jak dopadnou.

LN: A co ODA. Přetvoří ji Daniel Kroupa v životaschopnou stranu?
Myslím, že ne.

LN: Zanikne ODA?

Asi ne, spíš bude fungovat jako stránička, DEU. Kroupa je zajímavý chlapík, ale není to pořádný, tvrdý politik. Je upřímný, myslí to dobře, ale asi vůbec nedohlíží hloubku krize, ve které aliance je.

LN: Zmínil jste vyčpělé křesťanství. Čím to, že vyčpělo?

V minulé době se zavedl takový divný mrav, který přežívá: že křesťané jsou tady od toho, aby byli na sebe hodní a aby byli hodní na ty druhé. Nic proti starosti o staré lidi nebo opuštěnou mládež, ale tohle není jádro věci. Oni mají zbožné formule, ale sami jim dost nerozumějí.

LN: Bude křesťanství dále čpět?

To záleží na křesťanech. Patočka má takovou krásnou myšlenku: Z velkých světových náboženství jedině křesťanství porozumělo do hloubky tomu, že cílem není odstup od reality, ale nový přístup k ní. Že to je jen jakási příprava na to - znovu se do světa dostat. Všechna ostatní náboženství jsou zaměřena na odchod - do nirvány nebo do sedmého nebe. Jedině křesťanství má myšlenku inkarnace: Bůh nám je k ničemu, jestliže nepřijde jako člověk doprostřed tohoto světa.

Bob Fiedler